

Každý z nás jistě využívá komfort dopravního prostředku a jen těžko si lze v 21. století představit život bez dopravy, ať již silniční, železniční, letecké nebo plavební. Nejfrekventovanější z nich představuje doprava silniční s četnými cestami, řečeno slovy zákona, pozemními komunikacemi, které pokrývají celé území naší republiky. Denně na silnicích, křižuje množství dopravních prostředků. K 1.1.2008 Centrální registr vozidel zaznamenává 7,5 milionu provozovaných vozidel, přičemž denně zaznamenává pohyb 1000 nových registrací.

Doprava s sebou nepřináší jen pozitiva v podobě rychlé přepravy osob a věcí, ale i značná úskalí. Denně dochází na cestách k dopravním nehodám, jejichž následky jsou hroznivé. Dopravní nehodu bychom mohli obecně definovat jako událost, která vznikne na pozemní komunikaci v souvislosti s provozem a má za následek škody na zdraví, životě nebo majetku. Právě následek, který je dopravní nehodou způsobený je velice závažný a v případě způsobení smrti nebo těžkého zranění nezvratný. Statistiky, které sledují vývoj nehodovosti vykazují velmi vysoká čísla počtu usmrcených a zraněných osob a značné škody na majetku. Jen za 1. čtvrtletí roku 2008 Policie ČR šetřila 38.628 nehod, při kterých bylo 191 osob usmrceno, 716 těžce zraněno, 4.963 lehce zraněno, škoda, která byla Policií ČR na místě odhadnuta je 1.851 mil. Kč. Důvodem proč k dopravním nehodám dochází je selhání lidského faktoru, 95% nehod je způsobeno účastníkem provozu. Speciální místo zaujímají řidiči motorových vozidel, kteří mají na svědomí nehod nejvíce. U těchto účastníků se navíc zkoumají a statisticky zaznamenávají příčiny nehodovosti, přičemž k nejčastějším patří: řidič se plně nevěnoval řízení vozidla za jízdy, nedodržení bezpečné vzdálenosti za vozidlem, nepřizpůsobení rychlosti stavu vozovky, nesprávné otáčení nebo couvání, nedání přednosti upravené dopravní značkou "Dej přednost v jízdě!".

Bezpečnost provozu je stále diskutovaným problémem a zatím se nepodařilo nalézt

řešení, které by výrazně snížilo počet dopravních nehod. Pro případ protiprávního jednání přichází trestání ze strany státu. Trestná jednání označujeme za trestné činy a správní delikty resp. přestupky. Trestní zákon (zák. č. 140/1961 Sb.), obsahuje ustanovení, které mají vztah k dopravě, a to v § 180a a § 180b ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla, § 180c zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny, § 180d řízení motorového vozidla bez řídičského oprávnění, § 182 odst. 1 písm. a) a § 184 poškozování a ohrožování obecně prospěšného zařízení, § 201 písm. c) ohrožení pod vlivem návykové látky, § 208 neposkytnutí pomoci. Zákon však neobsahuje speciální ustanovení, které by upravovalo způsobení dopravní nehody. V případě zavinění dopravní nehody se aplikují ustanovení trestných činů proti životu a zdraví a dalším chráněným hodnotám, podle způsobeného následku (§ 223, § 224, § 201, § 180).

Zákon o přestupcích (zák. č. 200/1990 Sb.) obsahuje přestupky, které mají souvislost s dopravou v ustanoveních § 22 - přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, § 23 - ostatní přestupky na úseku dopravy a silničního hospodářství. Dále jsou přestupky upraveny ve zvláštní zákonech, které protiprávní jednání za přestupky označují. Je jím např. zákon o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, zákon o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, zákon o pozemních komunikacích.

Cílem mé práce je postihnout právní úpravu trestných činů a přestupků, které s dopravou souvisí. Konkrétně se zabývám vybranými skutkovými podstatami, jejichž porušením je způsobení závažného následku na životě a zdraví - § 223 a § 224 TZ. Dále trestným činem neposkytnutí pomoci § 208 a po novele TZ, zákonem č. 411/2005 Sb., kterou byl vložen nový trestný čin, § 180d TZ řízením motorového vozidla bez řídičského oprávnění a změnou § 201 TZ ohrožení pod vlivem návykové látky. Na tuto část mé práce navazuje pojednání o přestupcích, zvláště těch, které s trestnými činy spáchanými v souvislosti s dopravou korespondují. Tuto část uzavírám fenoménem současnosti, kterým je institut "osoby blízké", který se řidiči v souvislosti s přestupky snaží využít a zprostit odpovědnosti za spáchaný přestupek. Dále se zabývám návrhem nového trestního zákona a jaké změny v této oblasti přináší. A v neposlední řadě srovnání se slovenskou úpravou trestných činů, kde od 1.1.2006 platí nový trestní zákon.

Dokazování v souvislosti s dopravní nehodou přináší svá specifika. Cílem mé práce je dotknout se i této oblasti.

Vycházím z právních předpisů, které jsou platné a účinné v době zpracování této práce, stejně tak statistiky a další podklady, které jsem použila je třeba v této souvislosti zohlednit.